

روش‌شناسی پژوهش مفاهیم، ایده‌ها، روش‌ها و فرایندها

www.ketab.ir

فرح محمد صوان

مترجمان:

دکتر سعداله همایونی

(عضو هیات علمی دانشگاه تهران)

دکتر مریم فولادی

سرشناسه	صوان، فرج محمد، ۱۹۷۰-م.
عنوان قراردادی	البحث العلمي: المفاهيم، الأفكار، الطرائق والعمليات. فارسی
عنوان و نام پدیدآور	روش‌شناسی پژوهش : مفاهیم، ایده‌ها، روش‌ها و فرایندها/فرج محمد صوان؛ مترجمان سعداله همایونی، مریم فولادی.
مشخصات نشر	تهران: ایشثار، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری	۲۴۴ص.
شابک	۳-۰-۹۰۵۸۵-۶۲۲-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	فیا
موضوع	تحقیق -- روش‌شناسی Research -- Methodology
شناسه افزوده	همایونی، سعدالله، ۱۳۶۵ - مترجم
شناسه افزوده	فولادی، مریم، ۱۳۶۸ - مترجم
رده بندی کنگره	Q۱۸۰/۵۵
رده بندی دیویی	۰۰۱/۴۲
شماره کتابشناسی ملی	۹۴۳۸۴۸۸
اطلاعات رکورد کتابشناسی	فیا

روش‌شناسی پژوهش؛ مفاهیم، ایده‌ها، روش‌ها و فرایندها

نویسنده: فرج محمد صوان ترجمه: سعداله همایونی / مریم فولادی

نشر: ایشثار نوبت چاپ: اول ۱۴۰۲

تیراژ: ۱۰۰ نسخه طراح جلد: مهدیه سعدی

صفحه‌آرا: زهرا استواری

سایت: ishtaar.ir

اینستاگرام: ishtarpublication

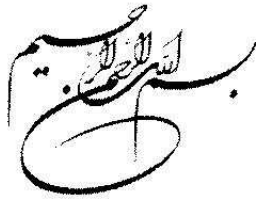
ایمیل: ishtarpublication@gmail.com

تلفن: ۰۹۰۲۱۱۳۵۹۷۶ تلگرام: ۰۹۰۲۱۱۳۵۹۷۶

شابک: ۳-۰-۹۰۵۸۵-۶۲۲-۹۷۸

(کلیه حقوق محفوظ و مخصوص انتشارات ایشثار است)

تکثیر، انتشار و بازنویسی این اثر یا قسمتی از آن به هر شیوه (از قبیل چاپ، فتوکپی، الکترونیکی، صوت و تصویر) بدون اجازه مکتوب ناشر ممنوع است و پیگرد قانونی دارد.

فهرست مطالب

پیشگفتار مترجمان	ز
مقدمه	ش
فصل اول - انتخاب روش تحقیق	۱
مقدمه	۱
رویکردهای سه گانه تحقیق	۲
مؤلفه های سه گانه در هر رویکرد	۴
جهانبینی فلسفی	۵
جهانبینی پسا اثبات گرایی	۷
منظور از عینیت گرایی در جهانبینی پسا اثبات گرایی چیست؟	۱۱
جهانبینی بر ساختگرایی	۱۲
جهانبینی تحول گرایی	۱۳
جهانبینی عمل گرایی (پراگماتیسم)	۱۵
طرح های پژوهش	۱۶
طرح های کمی	۱۷
طرح های کیفی	۱۸
طرح های روش ترکیبی	۲۰
روش های تحقیق	۲۳
رویکردهای تحقیق (جهانبینی ها، طرح ها و روش ها)	۲۴
تفاوت بین مطالعات کیفی، کمی و ترکیبی	۲۶
پژوهش های کیفی	۲۷

۲۸	پژوهش‌های کمی
۳۰	پژوهش‌های ترکیبی
۳۵	کدام روش بهتر است؟
۳۶	معیارهای انتخاب رویکرد تحقیق
۳۶	مسئله و سؤالات تحقیق
۳۷	تجربیات زیسته
۳۸	خوانندگان
۳۸	خلاصه
۳۹	فصل دوم- مقدمه‌ای بر پژوهش‌های کمی
۳۹	پژوهش کمی
۴۳	مبانی روش تحقیق کمی
۴۳	واقع‌گرایی و ذهن‌گرایی
۴۵	پسا اثبات‌گرایی، واقع‌گرایی تجربی و عمل‌گرایی
۴۷	چه زمانی از روش‌های کمی استفاده می‌کنیم؟
۴۹	فرایند پژوهش‌های کمی
۵۰	اصول پژوهش‌های کمی
۵۲	نکاتی پیرامون انجام مطالعات پیمایشی
۵۲	استفاده از اینترنت برای انجام نظرسنجی
۵۳	مزایای نظرسنجی
۵۴	معایب نظرسنجی
۵۵	تحلیل داده‌های کمی
۵۶	ساخت مجموعه داده‌ها
۵۷	آمار پارامتریک و ناپارامتریک
۵۸	آزمون‌های آماری (پارامتریک)
۵۹	تحلیل تک متغیره

۵۹	توزیع فراوانی
۶۰	محاسبه شاخص‌های مرکزی
۶۰	شاخص‌های پراکندگی یا تغییرپذیری
۶۳	تحلیل دو متغیره
۶۵	معناداری آماری
۶۵	تحلیل واریانس
۶۶	تحلیل چند متغیره
۶۶	تحلیل جزئیات
۶۷	رگرسیون چندگانه
۶۷	رگرسیون لجستیک
۶۷	آزمون‌های آماری (ناپارامتریک)
۶۸	نکات پیرامون تحلیل داده‌های کمی
۶۹	تحلیل داده‌های مقیاس لیکرت
۷۰	نوع لیکرت و مقیاس لیکرت
۷۲	مقیاس اندازه‌گیری استیوز
۷۲	تحلیل گزاره‌های پاسخ‌های مقیاس لیکرت
۷۴	خلاصه
۷۵	فصل سوم- پژوهش‌های کیفی
۷۶	پژوهش کیفی چیست؟
۷۶	فرآیند پژوهش‌های کیفی
۷۷	اصول و مبانی پژوهش‌های کیفی
۷۸	مصاحبه حضوری و گروه‌های کانونی
۷۹	توصیه‌هایی برای مصاحبه‌ی حضوری
۸۰	مزایای مصاحبه حضوری
۸۰	معایب مصاحبه حضوری

۸۰	توصیه‌هایی برای گروه‌های کانونی
۸۱	مزایای گروه‌های کانونی
۸۱	معایب گروه‌های کانونی
۸۱	بازدیدهای میدانی و مشاهده
۸۲	مزایای بازدیدهای میدانی و مشاهده
۸۲	معایب بازدیدهای میدانی و مشاهده
۸۲	مطالعات موردی
۸۳	مزایای مطالعات موردی
۸۴	معایب مطالعات موردی
۸۴	توصیه‌هایی برای انجام مطالعات موردی
۸۵	تحلیل و تفسیر داده‌های کیفی: جستجوی معنا
۸۶	مشخصه‌های تحلیل داده‌های کمی و کیفی
۸۸	منابع داده‌های کیفی
۸۹	سازماندهی و مدیریت داده‌های کیفی
۸۹	تصویرسازی داده‌های جمع‌آوری شده
۹۱	کدگذاری
۹۵	یادداشت‌ها
۹۶	تحلیل موضوعی داده‌ها
۹۷	تحلیل داده‌های موضوعی به عنوان نمونه‌ای از کدگذاری موضوعی
۹۸	تحلیل داده‌های نظریه داده بنیاد به عنوان نمونه‌ای از کدگذاری نظری
۱۰۰	الف) کدگذاری اولیه (کدهای توصیفی)
۱۰۱	ب) کدگذاری میانی (کدهای تفسیری)
۱۰۱	ج) کدگذاری پیشرفته (کدهای نظری)
۱۰۲	تحلیل داده‌های ساختار یافته
۱۰۲	تحلیل محتوا
۱۰۴	روش‌های تحلیل گفتمانی داده‌ها

تحلیل گفتمان	۱۰۴
روش های ابزارگرا در تحلیل داده ها	۱۰۶
اقدام پژوهی	۱۰۷
تحلیل مبتنی بر رایانه	۱۰۷
تفسیر داده ها: توضیح و تبیین ادعاها و تفاسیر از طریق نتایج	۱۰۹
معیارهای ارزیابی پژوهش کیفی	۱۱۰
روند انجام پژوهش های کیفی	۱۱۳
مراحل تحلیل داده ها	۱۱۵
تحلیل اولیه در طول جمع آوری داده ها	۱۱۶
الگوها و طبقه بندی داده ها	۱۱۷
کدگذاری الگوها	۱۱۸
گزارش موقت	۱۱۹
تجزیه و تحلیل در حین و پس از جمع آوری داده ها	۱۱۹
ماتریس ها (جداول)	۱۲۰
شبکه ها	۱۲۱
تحلیل کیفی متون، اسناد و گفتمان	۱۲۴
درج سؤال	۱۲۴
مسئله یابی و حل مسئله	۱۲۴
طبقه بندی عضویت	۱۲۴
تحلیل بلاغی	۱۲۵
تحلیل روایی	۱۲۵
نشانه شناسی	۱۲۶
تحلیل گفتمان	۱۲۷
توصیه هایی چند پیرامون تحلیل داده های کیفی	۱۲۷
خلاصه	۱۲۸

۱۲۹	فصل چهارم - روش‌های تحلیل کمی داده‌های کیفی: چرا، چه وقت و چگونه؟
۱۲۹	مقدمه
۱۳۰	چرا از رویکردهای کمی استفاده می‌کنیم؟
۱۳۱	چه زمانی روش‌های تحلیل کمی کارآمد هستند؟
۱۳۲	ساختار داده
۱۳۴	اهداف قابل پردازش با روش‌های رتبه‌بندی / امتیازدهی
۱۳۵	رتبه یا امتیاز؟
۱۳۸	روش‌هایی برای تحلیل داده‌های رتبه‌بندی شده
۱۳۹	روش‌های ساده‌ی خلاصه‌سازی
۱۴۲	تحلیل ارزیابی اولویت‌ها
۱۴۵	آیا روش‌های ناپارامتریک مفید هستند؟
۱۴۷	سایر روش‌های کمی برای تحلیل داده‌های کیفی
۱۴۸	نکات پایانی
۱۵۱	فصل پنجم - روش‌های پژوهش ترکیبی
۱۵۱	مقدمه
۱۵۲	پژوهش ترکیبی چیست؟
۱۵۳	رواج روش‌های ترکیبی: فرصت‌ها و چالش‌ها
۱۵۶	مبانی منطقی سه‌گانه در گزینش روش‌های پژوهش
۱۵۷	پارادایم‌ها و مفروضات فلسفی
۱۵۸	عمل‌گرایی (پراگماتیسم)
۱۶۱	سیاست
۱۶۳	ترکیب روش‌ها در طول فرآیند پژوهش
۱۶۴	درک داده‌های مختلف: معانی یا اشکال مختلف مثلث‌سازی؟
۱۶۷	استراتژی‌های مرتبط با روش‌های پژوهش ترکیبی
۱۶۸	انواع طرح روش‌های ترکیبی

۱۷۰	۱. طرح موازی همگرا.....
۱۷۴	۲. طرح متوالی تبیینی.....
۱۷۶	۳. طرح متوالی اکتشافی.....
۱۷۹	۴. طرح‌های پیچیده‌ی روش‌های ترکیبی.....
۱۸۰	مرحله طراحی پژوهش.....
۱۸۱	طرح‌های همزمان.....
۱۸۱	طرح‌های متوالی.....
۱۸۵	مرحله کار در عرصه.....
۱۸۷	مرحله تحلیل.....
۱۹۴	بافت‌مندی.....
۱۹۵	مسائل تکمیلی مرتبط با روش‌های پژوهش ترکیبی.....
۱۹۵	معیارهای کیفی برای ارزیابی روش‌های پژوهش ترکیبی.....
۱۹۷	آموزش و یادگیری روش‌های ترکیبی.....
۱۹۸	نگارش پژوهش ترکیبی.....
۱۹۹	فهرست منابع.....
۲۱۱	واژه‌نامه‌ی سه‌زبانه عربی - فارسی - انگلیسی.....

پیشگفتار مترجمان

بسیاری از صاحب نظران حوزه علم و معرفت با تعمق در مسائل روش‌شناختی و ارتباط آن با مسائل هستی‌شناسی و معرفت‌شناسی به واکاوی سطوح این ارتباط اشاره کرده‌اند و کاربست مسائل روشی را در حوزه‌های مختلف پژوهش، منوط به فهم درست این ارتباط دانسته‌اند. با مطالعه پارادایم‌های کلان اثباتی، تفسیری و انتقادی و نظریه‌ها و رویکردهای مبتنی بر آن، اهمیت فهم درست مسائل روش‌شناختی و ارجاع آن به پشتوانه‌های نظری و پارادایمی روشن‌تر می‌گردد. امروزه در پژوهش‌های دانشگاهی و علمی استفاده از ملاحظات نظری در پژوهش‌های کیفی و چارچوب نظری در پژوهش‌های کمی به یک اصل غیر قابل انکار مبدل شده است. بطوری‌که چنانچه پژوهشی از پشتوانه نظری لازم برخوردار نباشد، آن را غیر علمی و معرفت‌ناشی از آن را عامیانه تلقی می‌کنیم. البته در این میان برای انجام یک پژوهش مناسب سطح پارادایم‌های مختلف حوزه معرفت امری ضروری است، چرا که محقق پیش از تبیین مسئله نمی‌تواند نظریه و روش مطالعه خویش را انتخاب نماید، بلکه تعیین روش، رویکرد و نظریه در گرو چگونگی صورت‌بندی محقق از مسئله، سوالات و فرضیه‌های پژوهش اوست. بنابراین یک پژوهشگر باید با اطلاعات کافی از پارادایم‌های مختلف معرفت‌شناختی بتواند به درستی، نظریه و روش مناسبی را برای مسیر پژوهش خود تعیین نماید.

با نگاهی گذرا به بسیاری از پژوهش‌های دانشگاهی متوجه می‌شویم که در موارد زیادی محقق نتوانسته است، نظریه و چارچوب روش‌شناختی مناسبی را برای تحلیل و تبیین مسئله خود اختیار کند، بخشی از این چالش به عدم اشراف محقق بر پیشینه‌ی نظری پژوهش مربوط می‌شود. عدم برخورداری از دانش کافی باعث می‌شود که محقق در انتخاب ملاحظات نظری به بی‌راهه برود. در برخی از پژوهش‌ها نیز نظریه و روش مطرح شده در پژوهش، جنبه نمایشی داشته و محقق در کاربست متدیک مفاهیم و ملاحظات نظری ناکام مانده است و به تبع آن به جای ارائه تحلیلی متدولوژیک و روشمند، به تفسیر گزاره‌ها بر اساس نظرات، معلومات و برداشت‌های شخصی خود پرداخته است.

در کتاب حاضر که با عنوان «البحث العلمی، المفاهیم، الأفكار، الطرائق والعمليات» به چاپ رسیده، نویسنده‌ی آن «فرج محمد صوان» تلاش کرده است تا با پرداختن به روش‌های کمی، کیفی و

آمیخته بسیاری از مبانی، اصول و مفاهیم روش‌شناختی را از یک سو تبیین نماید و از سوی دیگر فرآیندهای انجام یک پژوهش علمی را در روش‌های مذکور بیان کند. تلاش مترجمان بر آن بوده است تا با حفظ امانت‌داری، ترجمه‌ای برابر و معادل را از محتوای کتاب ارائه کنند.

لازم به ذکر است، جهت افزایش غنای کتاب، توضیح مختصری نسبت به برخی اصطلاحات درون متن که نیازمند توضیح بودند، ارائه شد، معادل انگلیسی اصطلاحات تخصصی در پاورقی اضافه گردید. و از آنجا که کتاب فاقد واژه‌نامه بود، یک واژه‌نامه تخصصی سه زبانه (عربی - فارسی - انگلیسی) به کتاب افزوده شد. این واژه‌نامه شامل تمامی اصطلاحات تخصصی موجود در متن کتاب می‌باشد. امیداوریم کتاب حاضر بتواند جهت انجام پژوهشی علمی به دانشجویان و پژوهشگران کمک نماید.

من الله التوفیق و علیه التکلان